

HAJNALKÖTŐZŐ ÓRÁSMESTER

Hát volt egyszer egy szegény ember. Annak a szegény embernek volt három fia. Mikor fölnőtték a gyerkök, kijártak az iskolából, mer(t) itt csak hat évig járnak faluhelyön az iskolába: hatéves korába(n) bemögy, tizenkét éves korába(n) kijön. Hát mikor fölnyörték a gyerekek, elhatározták, hogy űk most elmennek országot-világot jární, valamit tanú(l)ni.

Hát egyszer el is indultak. Hát mentek napokig. Egyszer olyan helyre értek, ahol háromfelé ment az út. Hát most hugyan csiná(l)ják? Elhatározták, hogy egyik egyik úton, a másik a másikon, nehogy együt legyenek mind a hároman, hanem hát külön-külön.

Hát a legöregöbbik gyerek elmönt, jobbra, a középső meg elment a középúton, szóval a röndös úton, a legkisebbik meg elment balra.

No jó, de most majd hol talál(l)koznak űk össze? Elhatározták, hogy itt hagyják a késüket ebbe(n) a fába(n). Beleszúrták a kését a fába, és ezt mon(d)ták egymás közt:

— Aki legelébb visszaér erre az útra, ha kiveszi a maga kését, nézze meg a másik kettőét is! És akkor, amikor a késöket kihúzza a fából, amelyik után piros lé folyik, az vért jelent. És akkor, amelyikbű(l) a piros vér folyik, akkor azon az úton menjenek és keressék föl, mer(t) az bajba(n) van, akármelyik lösz az.

Úgy is lett, mindegyik a maga kését beleszúrta a fába, és evvel elindú(l)tak.

Hát kezdjük előbbször az öregöbbit, aki jobbra ment! Az taná(l)t bognármestörségöt. A középső pedig tanult

szabómestörséget. A harmadik pedig, az meg talált órásmestörséget.

Hát osztán amelyik kitanulta a mestörségét, az visszajött. Legelőször ért vissza a legkisebbik. Mikor visszaér, odagyütt, kihúzza mind a három kést, hát nincs baj, semmi. Akkor bevárta ott a bátyjait.

Mikor osztán azok is visszagyüttek, hát ott összegyüttek. Nohát, most menjenek együtt! De azt nem mon(d)ta egyik a másikának, hogy milyen mestörségöt tanult. Azzal megindultak, mentek együtt.

Hát mentek több napokig. Hát egyszer egy nagy erdőbe értek. És az erdőbe(n), amint mentek, nem tudtak belüle kijutni. Este lett. Hát most nem mehetnek tovább. Itt majd meghálnak.

Szedegettek hát, hogy éjszakára legyen nekik mit tüzelni. Mikor megrakták a tüzet, akkor tanakodtak, hogy mi(t) csináljanak most, hát hogy bajik ne... hogy baj ne érje őket? Elhatározták, hogy nehogy mind a három elaludjon, hanem hogy egy mindég ébren legyen, hogy a tűz el ne aludjon. Hárman voltak, és elosztották az éjjelt háromfelé, három részre.

Nahát, most legelőször gyün a legöregőbbik, hogy most ő lesz a (s)trázsa, másik kettő meg aludjék. És hogyha az ő, aki fönt van, tüzel, amikor eljön az az idő, akkor a másikat költse föl, mert a tűznek elalu(d)ni nem szabad. Kettő mindig alhatik, és egy pedig őriz.

Hát első éjjel kiá(II)t a legöregebbik. A másik kettő aludt. És hogy el ne aludjék, el ne nyomja az álom, mivelhogy bognármester volt, elővett egy darab fát, és faragott egy fababát. Mire a baba elkészült, az ű ideje lejárt. Felköltötte a másikat, ű akkor lefeküdt.

Hát ez a másik is amint ott tüzelgetött, és hogy a tűz és ő el ne aludjék, meglátta a fababát ott a tűz mellett. Gondolta magába(n), hogyha a bátyja tudott csinálni fababát, ő meg maj(d) csinál neki egy öltöző ruhát, mivel

szabómestörségöt tanult. Persze mire a ruha elkészült, az ű ideje is lejárt. Akkor fölköltötte a harmadikat, ez volt a legfiatalabbik gyerek, ű megin lefeküdt, aludt tovább.

Hát amint ott tüzelget, látja, ott áll a baba.

— No — azt mondja —, a bátyám tudott csinálni fa-babát, és a másik tudott neki ruhát csinálni, én meg hát csinállok neki egy zsebórát.

Hát amint elkezdte csinálni az órát, nem is birta be-
végezni, mert olyan szél kereködött, hogy még a tüzet is elhor(d)ta. Hát mos(t) mi(t) csináljon? Sötétbe(n) nem csinálhat az órát, és hogyha a bátyjai fölöbrednek, nincsen tűz, hát űtet megölik. Hát most (mi(t) csináljon? Elhatározta, hogy űneki most menni kell akármerre, hogy valahol találjon egy kis tüzet, hogy birjon újra kirakni, mer(t) nem vót neki se gyufája, se . . .

Hát amint ott bolyongott az erdőbe(n), hát találkozik egy nagy emberre(l). Az kérdje tőle:

— Ki vagy, mi vagy?

Azt feleli ez az ember:

— Én vagyok a Hajnal.

Hát most mi(t) csináljon? Most maj(d) hamar megvirrad, és tűz nincs. A bátyjai, ha fölöbrednek, akkor űtet megölik. Akkor kapta azt a nagy embert, odakötötte a fá-hol, hogy addig hajnal ne lögyön, még ű visszagyün. Avval ű ment tovább.

Amint megy, hát egyszer messzirű(l) látja, hogy pislog a tűz. No, ott valaki jár, valaki van, mer(t) tüzel. Most elmegy, és majd attű(l) hoz egy darab szenes fát, hogy tudjon tüzet rakni.

Hát egyszer odaér, hát ott vannak a betyárok. Vótak tizenketten. Most mi(t) csináljon? Ha odamén, elfogják, akkor űtet megölik.

Hát nincs mit spekulá(l)ni, hanem odaállt egy fa mellé, és onnan leste ezöket a betyárokat. Hát azok nem akartak

elmenni. Olyan tüzet csinál(t)ak, hogy az ökröt süttek ott a tűz mellett.

Hát most mi(t) csináljon? Odamenni nem mer, űneki pedig szüksége vóna tűzre. Akkor nála vót a nyilpuska. (Ak)kor fogta azt a nyilpuskát. A nyilvessző végén vót egy tű. Szóval ű odalútt, hogy az a nyilvessző nekiment egy hasábfának, és kilökte a tűzbű(l) messzire.

No jó, de hát most hogyan menjen oda érte? A, ezek a rablók, szóval a betyároknak a vezetőjük az meg eszrevette, mikor ez a tüzes fa kiugrott a többi közül. Mindjárt parancsolta az embereinek, hogy járják körül ezt az erdőt itten, mert itt valaki van!

Hát el is mentek mindjárt keresni, hogy ki az, aki itt jár? Meg is találták. Amikor megtalálták, mindjárt nem ölték meg, mert a vezérjük az(t) mondta, hogy hozza ede űelébe; hozzák oda, ű akar velük számolni, szóval ű akar vele számolni.

Odaállították a vezér elibe. Kérdözte tüle a vezér, hogy mit keres ű itt ebbe(n) az erdőbe(n)? Hát elmondta, hogy így meg így, amint én elmondtam előbb, hát ű is így elmondta. Hogy itt tüzelnek, és a tűz elaludt, és nem tudták mivel kirakni. Hát azér(t) gyűtt ede, hogy innen visz tüzet, akivel kirakja a tüzet.

No jó, de a vezér ennek nem adott hitelt, mer(t) az(t) gondolta, hogy őrájuk lútt, csakhogy nem trefölt, hanem a fát trefölte el. Akkor azt mondja:

— Hát, fiam, szántsándékkal tetted-e te ezt, vagy véletlen?

— Szántsándékkal.

— No, maj(d) megtudjuk. No, vigyétök vissza legalább egy száz lépésre az erdőbe! És látod, itt van a pipám, rajta a fődél. Én ezt így kitartom, és hogyha a pipafödület le tudod lőni, akkor megkegyelmezök.

Elkésérték vissza. Mikor ott hagyták, a vezér meg be-

fogta a szájába a pipát, ott pipázgat. Egyszer a gyerek oda-
lútt. Amikor odalútt, a pipa födele csak lepattant.

— No, most hozzátok ede a gyerköt!

Odavitték a gyerköt, a vezér elibe odaállították.

— Fiam, te itt fogsz maradni velünk, mert neköm éppen
ilyen embörrre vóna szükségöm, mint te. Látom, hogy jó
lövő vagy. Itt meg itt van egy királyi várkastély. És má(r)
többször akartuk kirabolni és nem birtuk, mert a vár tete-
jén van egy kakas. És az a kakas mindég kukurikulja, mi-
kor mink jövünk. Te pedig jó lövő vagy, el fogsz velünk
jönni, és azt a kakast onnan lelüvöd!

Hát nincs más hátra, hát ott kell maradni. Hát tizen-
kettön vannak, ugy-e? Hát nem töhetött semmit.

— No, hát gyerünk!

Még azon éjszaka megindultak, mennek.

Há(t) mikor odaértek a várhó(z) közel, a kakas már el-
kezdött kukuriku(l)ni. Ez meg fogta a nyilvesszót, odalótt,
és a kakas lefordú(l)t.

— Na, most nincs akadály, gyerünk!

Odamentek. Hát most mit csinálnak, hogy menjenek
be? Azt mondja a vezér:

— Ki köll vágni a falat!

Hát kiájták a falat, úgyhogy olyan likat ájtak, hogy az
embör bebújhatott rajta. Amikor kész lett a luk, hát most
ki megy be elsőnek? A gyerök vállalkozott rá, hogy ű majd
bemögy, és bent szétníz. Hogyha van valaki esetleg, akkor
ű hírt át, ha pedig nincs senki, akkor majd ű szól, hogy
gyühetnek.

Hát be is ment a gyerök:

— De addig kint várjanak, még én nem szólok!

Bemönt a gyerök. Hát amint bemönt, hát látja, hogy
lógnak a sok kardok ottan, pisztolyok, kardok, ilyesmik.
Mivel itt vannak a kardok és a sok pisztolyok, hát itt
köll, hogy lakó is legyen!

Benyit egy ajtót, hát ott fekszik a király. Akkor ű gon-

dó(l)kozott, hogy ennek muszáj más családjának is lenni. Más családja nincs itt. Benyit egy másik ajtót, ott meg fekszik a király felesége. Benyit egy harmadik ajtót, ott feküdt a királynak a lánya.

Akkor eszibe jutott, hogy vagy kerü(l)het többet király-lányhol, vagy nem, ű ezt magáévá teszi.

Amikor készön lött, akkor visszament a lukhol. Leakasz-tott egy kardot a szögrű(l), odaállt a likhoz. Akkor ki-kiált:

— Gyühettök, nincs senki!

Akkor osztán elkezdték butyká(l)ni be. Hát legelsőnek bú(j)t be a vezér. Amikor bú(j)t be, a fejit bedugta, ez meg odacsapott a karddal, a feje leesött. (Ak)kor elkapta a karját, berántotta.

— Gyühet a másik!

Gyütt a másik. Úgy mint az első is, a fejit lecsapta, űtet berántotta.

— Gyühet a harmadik!

Így sorba mind a tizenkettőt egymás után, mindannyijá-nak ledarabó(l)ta a fejit.

Ű meg avval elment vissza, kibú(j)t a lukon, és elment vissza oda, ahol a tűz volt. Hát onnan vitt egy darab szenes fát oda, ahol a bátyjai voltak. Amint mönt, hát azt a nagy embört, aki mon(d)ta, hogy hát ű a Hajnal, hát eleresztötte. Mos(t) má(r) nem bánja, ha hajnal lesz is.

Odament és megrakta a tüzet, és hát ott tüzelget. Reg-gelig osztán még sikerült neki a zsebórá(t) megcsinálni ott a tűz mellett.

Hát osztán mikor fölöbredtek a testvérei, má(r) a másik kettő, akkor elindultak űk együtt mind a hárman. Hát osztán erre-arra, mindönfelé gyüttek-mentek. Hát egyszer amint mennek, ez alatt az üdő alatt, még űk az erdőbe(n) izé(l)tek ede-oda, persze osztán űk mentek naprú(l) napra, hétrű(l) hétre, hónaprű(l) hónapra tovább. Így jártak kö-rű(l)belű(l) esztendeig.

Hát egyszer, amint mennek az országúton, hát ott megin háromfelé megy az út.

De hát megjegyzem, hogy a királylány meg viselős lett ez alatt az idő alatt, és meg is lett a gyerek. Hát a király csládja, szóval az anyja, apja, hát röstellték, ugy-e, a dolgot, hogy a királylány így mögesött. És többször faggatták, kérték, hogy hát mondja mög, hogyan, mikor, kivel, mikor vót? Hát a lány mindég tagadta: ű nem tudja. Hát persze a gyerek is osztán nyótt lassan. Azt mondta a lány az anyjának, apjának, hogy ű azt nem tudja, hogy hogyan, de hát annyit csak tud, hogy ennek a gyeröknek apjának lenni kell. De hát ki, ű azt nem tudja. Hogy tudják ezt meg? Mindönfélét próbá(l)gattak, de nem gyűttek rá.

Egyszer egy alkalommal azt mondja a lány anyjának, apjának:

— Édesapám! Ennek a gyeröknek apjának lenni kell okvetlen! Hanem próbáljunk valamit! Csiná(l)tasson édosapám egy vendéglőt, szóval egy kocsmát! De olyan helyre, ahol háromfelé mén az út!

Hát egyszer, persze ott vót az ű országjikba(n), ugy-e, hát ű király vót, hát tudták persze az utakat. És egy helyön, o(ly)an helyre, ahol háromfelé ment az út, hát ott egy sarokra odaépítött a király egy kocsmát. És azt mondta, hogy a csapos ő lesz benne. Nem kell senki, majd ő lesz benne csapos. És kivú(l)rű(l) a kocsmá falára nagy bötűkkel rá vót írva, hogy aki mit tud mesé(l)ni, bemehet és ingyen enni-inni, ami csak jólesik, amíg mesél. De csak addig, amíg mesél.

Hát osztán mentek oda többfelű(l), akik látták, akik jártak úton-útfélön. De akik mentek, valaki, hát bementek többen. De úgy pé(n)zér(t) nem adott semmiféle italt ez a királylány, semmit pénzér(t) nem, csak mikor valaki bement, mindjá(rt) azt mondta, hogy meséljen! Hát vót aztán olyan, aki azt mondta, hát ű nem tud mesélni. De hát ű

nem kérdezte azt, hogy milyen lögyön az a mese, csak amit tud. Az, hogyha valahogyan megtudná, hogy ki vót az?

Mikor osztán ez a három gyerek is odaért, hát látták, hogy nagy bötüvel ki van írva, hogy aki mit tud mesélni, ingyen enni és inni az bemehet. Hát mikor észrevették, hát azt mondja ez a legkisebbik gyerek:

— Gyere, bátyáim, menjünk be mink is!

Hát azt mondja egyik, ű nem tud mesé(l)ni.

— Hát, amit tudsz.

Nahát, másík azt mondja, ű se tud.

— Hát amit tudtok, azt mondjátok.

Bementek mind a hárman. Mikor bementek, mindjárt gyün a királylány, hogy kezdjék el a mesét. Hát az(t) mondja egyik:

— Én nem tudok.

— Hát amit tud. Valamit csak tud.

Hát mondott valamit a két bátyja, amit azt.

Egyszer mikor űrá került a sor, elkezdte direkt azt a mesét, hogy űrajta mi történt. No jó, hát mikor elkezdte előrű(l), hogy volt egyszer egy szegény embör, annak a szegény embernek volt három fia. És elmentek országot-világot jární. Azt mondja:

— Tovább az én mesém nincs!

Azt mondja a királylány:

— Dehogy nincs! Ennek nem lehet vége. Ennek muszáj lenni, csak folytassa!

Hát szóval úgy, amint én elmesé(l)tem, amint leírta, c szerint ű elmesélte a királylánynak. De alig mondott három-négy mondatot, három-négy szót, akkor:

— Tovább az én mesém nincs.

De a királylány mindig azt mondta neki:

— Van ez tovább is, csak mondja!

Amikor odaér a mesével, hogy a falat kiájták, és bementek a betyárok, akkor már a királylány gondolta magába: — Na, eligha majd ez lesz az!

Hát osztán, mondom, mikor így elmesé(l)te neki végig mindönfélét, akkor rámutatott:

— Te vagy ennek a gyereknek az apja!

Így osztán ott maradtak mind a hárman. Hát ű osztán persze a lánnyal megesküdütt. És mive(l) szegények vótak, nem vót semmijük, odavitették az apjukat, anyjukat és ott éltek.

Még talán most is élnek, ha meg nem haltak!